

RAIVO TAMMUS: Miks noored ei mässa enam?

TALGUD: Raivo Tammuse juhtimisel tegi kesknoortekogu nii talgutöid kui ka viis läbi poliitilisi aktsioone. Nii võimsalt nagu Hispaanias veel ei õnnestu, kuid sealsed rahutused näitavad ilmekalt, kui palju võib oleneda noortest, kui nad oma jõud ühendavad. Eesti valitsus peab olema noortega manipuleerimisel (näiteks õppelaenu!) ettevaatlik. Foto: Arseni Kukk

Head sõbrad! Mul oli au olla kesknoorte esimees. Nüüd on teatepulk üle antud uuele liidrile, Jaanus Riibeale.

RAIVO TAMMUS
kesknoor

Mis seisus Keskerakonna noortekogu hetkel on? Praegu on noortekogu nagu kevadine rohi, mis ootab vihma, et siis endisse lopsakusse sirguda. Palju on räägitud, et noortekogu pole näha olnud, et noored ei mässa enam, et noori pole tänavatel jne.

Jah, eks arvustajatel on õigus. Mõõdunud aasta teisel poolel meil suuri aktsioone polnud, kuna olime just nimelt tänavatel ning tegime oma erakonnale valimiskampaaniat. Samuti muutus meedia hilissügisel meie suhtes küllaltki tõrjuvaks. Leheruumi võtsid ära nii paremerakondi ülistavad artiklid kui ka Keskerakonda tümitavad arvamused, analüüsid, küsitlused jmt.

Keskerakond on punk!

Aasta esimesel poolel viisime läbi erinevaid aktsioone, ning me püsivalt minu meelest päris hästi pildis. Üks parimaid üritusi oli „Russalka“ ranna koristustalgud, mille võib kokku võtta järgmiselt: kui IRL-i noored kohale jõudsid, oli rand juba koristatud. Nimelt sattusid nii noorte isamaalaste kui ka meie talgud ühele ajale ning samasse kohta, ainult et meie jõudsi- me paar tundi varem kohale.

RAIVO TAMMUS:

Sel aastal liitus meiega ligi 700 noort ning see tendents on tõusev. Oleme Baltimaade suurim noorteorganisatsioon. Keskerakonna noortekogu on populaarne nii vene kui ka eesti noorte hulgas. Oleme Eesti suurimaid integreerijaid.

Kirgi küttis ka meelevaldus Stenbocki maja ees, kus politsei üritas meid laiali ajada, väites, et aktsiooni jaoks pole luba. Luba oli aga olemas, ning sellest ettevõtmisest teab kogu Eesti lööklauset „Keskerakond on punk!“.

Kesknoored ei jätnud puudutamata ka töötuse teemat. Ligi kaks tundi veetsime solidaarselt koos töötutega Eesti Töötukassa ukse ees ning kutsusime tööpuuduse probleemidele tähelepanu pöörama. Meie tegevuse vajalikkust näitas meedia suur huvi – kohal viibis nii ajalehtede ja raadio kui ka televisiooni esindajaid. Meeldejääv oli tormist laastatud Väike-Maarja abistamine, hea esinemine erinevatel messidel kui ka edukalt tööle hakanud oma sotsiaalmeedia kanalite loomine.

Kui tugev on noortekogu praegu?

Noortekogu on olnud tugevam, aga tuleb tunnistada, et suures majanduslanguses oleme suutnud päris hästi hakkama saada. Hetkel on põhiküsimuseks uute elatusallikate leidmine, sest Haridus- ja Teadusministerium juba teist aastat ei toeta poliitnoori, mis tähendas meile põhilise rahaallika äralangemist. Kesknoortel on häid ideid, kuid ükski neist ei sünni iseenesest, ikka on vaja katta näiteks transpordikulud, kasvõi osaliselt. Õnneks oleme leidnud mõned ustavad sponsorid, õla on alla pannud praegused riigikoguliikmed ja erakond.

Tänu neile oleme sügavaimast august välja tulnud ning noortekogu uuel juhtkonnal ootavad ees teguderohked ajad.

Kuna pole valimisaasta, siis peab olema aega tegelda lihtliikmetega, tugevdada klubisid, luua toimivad ümarlauad. Kui mina juhtisin noortekogu, tegime taas algust poliitikakoolide traditsiooniga. Uuel esimehel on plaanis taastada juhikoolitused, mis on läbi aegade andnud häid tulemusi noortekogu uute liidrite esilekerkimisel. Praegu puudub uutel klubiaktiividel tugisüsteem, millele toetudes ennast ning klubi arendada. Selle taastamisel kaob ära olukord, kus uus ja kogenematu klubi-juhtkond kõrvalise toe ja nõuannete puudumisel noortekogus petub ning aktiivsest tegevusest loobub.

Loe edasi lk 4!

Juhtkiri

Oleme vabade ja salajaste e-valimiste poolt!

VIRGO KRUIVE
kolumnist

Eesti tegeleb elektrooniliste valimiste mõttega aktiivselt alates 2001. aastast. Idee algatajad nägid selles riigile mainekujunduslikku projekti ja võimalust millegi positiivsega maailmas silma paista. Need olid ajad, kui otsisime oma „noki“.

Eriti hea tulemusena oodati valimisaktiivsuse kasvamist. Ennekõike loodeti muidu passiivsetele noortele, kes valimisjaoskonda ei viitsi minna, aga on altd arvatult kasutama. Teine tulemus pidi olema osalusdemokraatia arenemine ehk inimeste suurem kaasatus otsustamisprotsessi. Räägiti lihtsamast võimalusest referendumeid korraldada. Need olid ajad, kui veel usuti portaali Täna Otsustan Mina (TOM). Kolmas hea asi pidi olema valimiste läbiviimise madalam hind, võrreldes paberi-pliitsi abil hääletamisega.

Valimisaktiivsus oli 2003. aastal 58,2% ja elektrooniliste valimiste võimalusega 2007. aastal 61%, nüüd 63%. Valimisaktiivsuse suurt tõusu seega ei ole, osa kindlaid valijaid on vahetanud lihtsalt hääletusviisi. Viimati valis elektrooniliselt 15% ehk 140 846 inimest, aga koguni 37% (398 637 hääleõiguslikku) jätsid üldse valimata. Samuti ei saa rääkida osalusdemokraatia kasvust, sest viimane referendum viidi läbi 2003. aasta septembris.

Riikide osalemine e-valimiste rakendamisel sarnaneb võidujooksuga kosmosesse. USA president John F. Kennedy ütles oma kõnes 12. septembril 1962: „Me otsustasime minna Kuule sel kümnendil ja teha midagi asju mitte nende lihtsuse pärast, vaid sellepärast, et need on keerulised.“ Ajavahemikul 20. juulist 1969 kuni 7. detsembrini 1972 tehti 12 mehitatud lendu, ja siis need lõpetati. Kulud olid liiga suured, võrreldes saadava info ja kivimitega, ning ükski teine riik ei soovinud konkurentsiosaletada.

Samamoodi pole ükski teine riik maailmas pakunud konkurentsi meie elektroonilisele kaughääletussüsteemile. Šveits on alles teine, kes kavandab õiguslikult siduvate referendumide korraldamist hääletamisega väljaspool valimisjaoskonda. Maailmas on mitu riiki, mis on loonud valijale paberhääletamise asemele alternatiivina elektroonilise valimismasina, aga neid süsteeme on ehitatud, hooldatud ja turvanud valimiste korraldajad. Ainult Eesti on jätnud valija ja kõige ebatavalisemasse olukorda tema isiklikus arvutis, sest ei suuda kontrollida seal valijaga toimuvat. Toon võrdluse pangandusest, kus on oluliselt piiratud kunagi turvalisena tundunud koodikaartide kasutamist

või sellest täielikult loobunud ja asendatud need PIN-kalkulaatorite või ID-kaardiga. Kui laenata lennukat võrdlust Kuu-lendudest, siis oleme valija saatnud Kuule, aga sealt tagasi saama peab ta ise. Arvan, et ihalus ükskõik millega maailmas silma paista ei tohiks vähendada valimiste seatavaid nõudeid valimisvabaduse, salajasuse ja kontrollitavuse aspektist. Valimised peavad toimuma valimisjaoskonnas.

Põhiseaduse 60. paragrahv ei luba korraldada Riigikogu valimisi kümnendast päevast kuni neljanda päevani enne valimispäeva elektrooniliselt, sest ütleb: „Riigikogu korralised valimised toimuvad märtsikuu esimesel pühapäeval neljandal aastal, mis järgneb Riigikogu eelmiste valimiste aastale.“ Elektrooniliste hääle saatmise võimalus lõppes 2. märtsil kell 20.00 ja mitte ühtegi häält ei saanud märtsikuu esimesel pühapäeval anda. Pabersedeliga valijad said hääletada eelhääletamisel või valimispäeval ühtemoodi ja võime rääkida erinevatest hääletusaegadest.

Pole sugugi esimene juhus, kus on esinenud põhiseaduse reeglite moonutamine alama astme seadustes. Meenutame Riigikohtu 16. mai 2008. a. otsust, millega tunnustati kehtetuks riigile kuuluva karistusfunktsiooni delegerimine eraõiguslikele juriidilistele isikutele ehk ühissõidukis piletitä sõitjate trahvimine erafirma poolt.

Mina ei ole tehnoloogilise arengu vastu, aga olen vabade, salajaste ja vaadeldavate valimiste poolt.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Poliitikatoimetaja Ivari Vee ivari@kesknadal.ee 6 274 573
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Erakondade reiting: inimteguri osatähtsus tõuseb

Erakondade reitingu edetabelit juhhib Emori uuringu kohaselt Reformierakond, keda toetas 33% valijatest, ja see on viimastel kuudel olnud tõusev. Uudis on aga see, et teiseks platseerus SDE, kelle 22-protsendine reiting pole varem nii kõrge olnud. SDE tõus on muljetavaldav – 2010. aasta septembris oli neil vaid 8 protsenti toetust. Kolmanda koha hõivas Keskerakond 20 protsendiga, ja Keski trend on languses. Langenud on ka Isamaa ja Res Publica Liidu toetus – 17 protsendini.

Keskerakonna Läänemaa piirkonna esimeheks taasvalitud Jaanus Karilaid tunnustas oma aruandekõnes erakonnakaaslastele Haapsalus sotside tõusu ühiskonnas ja pidas seda vasaktelje tugevnemise märgiks. „Hiljemalt kolme ja poole aasta pärast pühitakse parempoolsete õhukese riigi ideoloogia valitsusest minema. Sotsidega ühendab meid maailmavaade, mis suudab pakkuda Eestile praegusest valitsusest erinevat inimkeskset poliitikat.“ Karilaid tõstis esile sotside juhti Sven Mikserit, kes on oskuslikult napsanud toetust IRL-ilt ja parlamendist välja jäänud Rohelistelt.

Kesknädal ei ole nõus nende kommentaaridega, mis ütlevad, et sotsid on saanud oma punktid Keskerakonnalt, – siis pidanuks Keski toetus mingil hetkel olema ju 40 protsendi kanti (sotside tõus 8-lt 22-le on 14, mis tuleks lisada Keski tavapärasele 23–25protsendisele toetusele). Keskerakond on mõne protsendi kaotanud toetajaskonda, aga ajaloos on ta olnud ka 17–18 protsendi juures, nii et sellest ei saa kaugeleulatuvaid järeldusi teha. Keskerakonna languse taga on ilmselgelt sisetülid ja mõnede parteilaste vaheline arveteklaarimine mitte oma erakonna sees, vaid Keskerakonna konkurentide – paremerakondade – meedias. Miks aga valitsuspartei IRL-i toetus järjest langeb, see võiks olla just sellesama parempoolse meedia teema.

Õhtuleht: Keskerakond ja Pihelgas ajavad õiget asja

Õhtuleht kirjutas oma 18. mai juhtkirjas, et e-valimistele juba pikka aega vastu sõdinud Keskerakond on leidnud endale ootamatu liitlase OSCE näol. Autoriteetne rahvusvaheline organisatsioon juhtis tähelepanu mitmetele puudustele Eesti e-valimiste korralduses.

„Olulisim OSCE soovitus puudutab vajadust anda valijale personaalne kood, mille abil ta saaks hiljem kontrollida, kas tema hääletustulemus ikka vastab tema soovile või on selle näiteks ära muutnud tema arvutisse paigaldatud pahavarajupp. Meenutame, et just sellisest ohumomendist on Vabariiklikku Valimiskomisjoni (VVK) varem teavitatud arvutihuuline Paavo Pihelgas. Mida tegi selle peale VVK? Soovitas seepeale enne hääletama asumist lihtsalt veenduda arvuti turvalisuses. Tõsi, Pihelgase kaebus saadeti edasi riigikohtule,“ kirjutab Õhtuleht.

Ajaleht teatab, et kogu progressi- ja innovatsiooniretoorikast hoolimata ei ole e-valimised Eesti kontekstis ainult tehnoloogiline küsimus. „E-valimistel saavad enamiku häältest Toompea erakonnad, Keskerakonnale tuleb sealt häälti vähe. On selge, et paremerakonnad ei saaks ilma e-valimisteta iial sellisel hulgal noorte kodanike häälti, sest enamasti nood lihtsalt ei viitsi nii palju pingutada, et valimisjaoskonda kohale minna. E-valimised on neile mugav võimalus kodanikuhohust täita, paar klikki, ja valmis. Seetõttu polegi imestada, miks Keskerakond e-valimiste teema nii leppimatu järjekindlusega üles on võtnud ja miks paremerakonnad mitte ühelegi küsimusele nendega seoses pole adekvaatselt reageerinud,“ märgib Õhtuleht.

„Üht kohalikkude erakonda võib ju naeruvääristada ja progressivasteks igandiks tembeldada, kuid OSCE puhul see juba läbi ei lähe. Ja üllatus-üllatus, selgub, et seekord ajavad eelnimetatud koos üldjoontes õiget asja, e-valimiste turvalisusega pole lood sugugi ideaalses korras,“ kirjutab Õhtuleht lõpetuseks oma juhtkirjas.

Rakvere kohtunikud taandasid end Rakvere linnaeape süüasjast

Ametikuriteos süüdistatava Rakvere linnaeape Andres Jaadla (pildil) süüasja osapooled leppisid 23. mail Viru maakohtu Jõhvi kohtumajas peetud eelistungil kokku, et süüasja hakatakse arutama järgmise aasta 16. jaanuaril. Jaadla süüasja arutatakse Jõhvi kohtumajas, sest Rakvere kohtumaja kohtunikud taandasid end tema süüasja arutamisel. Politsei alustas Jaadla suhtes kriminaalmenetlust mullu oktoobris.

Viru ringkonnaprokuratuur süüdistab Andres Jaadlat korruptsioonivastases seaduses kehtestatud toimingupiirangute korduvas teadvas rikkumises suures ulatuses aastatel 2007 ja 2008. Jaadla pani süüdistuse kohaselt nimetatud aastatel linnaeapana oma töö- ja teenistuskohustuste täitmise raames korduvalt toime erinevaid korruptsioonivastases seaduses sätestatud toimingupiirangute

sõlmida lepinguid.” Kesknädal küsib: miks Rakvere kohtunikud taandasid end Rakvere linnaeape süüasjast?

rikkumisi. Teda süüdistatakse linna esindajana tema endaga seotud äriühingutega OÜ Kesklinna Pargid, OÜ Rakvere Elamuhooldus ja Rakvere Linnahoolduse OÜ tehingute tegemises või ka nende äriühingute majandushuve oluliselt mõjutavates küsimustes linnavalitsuse istungitel otsuste tegemises osalemises.

„Korruptsioonivastase seaduse kohaselt oleks Andres Jaadla pidanud ennast taandama temaga seotud ettevõtetega seotud küsimuste lahendamise ja mitte osalema linnaeape ning linnavalitsuse liikmena nimetatud otsuste tegemises,“ on Viru ringkonnaprokuratuur varem selgitanud. „Samuti poleks ta tohtinud temaga seotud ettevõtetega

HIIBUSE NÄDAL

...a vene erakonda?

AINULT KESK:
Vladimir Velman ei arva, et Eestis tekib tugev vene erakond – kui see peaks juhtuma, siis ainult riigipoolsete jämedate vigade tõttu. Seni tasakaalustab koduseid rahvustevahelisi suhteid ainult Keskerakond.

eest nad tunnevad isiklikku vastutust. Seega Keskerakond riigi asemel sisuliselt lahendas aktiivsete muulaste tippasemel kaasamise poliitilisse diskussiooni ning andis neile reaalse võimaluse oma võimeid ühiskonnaelus rakendada.

Rahvusradikaalid pooldavad etnilisi erakondi
Eesti rahvusradikaalide arvates seisneb selles Keskerakonna nõrkus, kuna neile oleks kasulik, kui jätkuks marginaalsete etniliste erakondade eksisteerimine, mis võimaldaks teostada „jaga ja valitse“ poliitikat. Ent Keskerakond jätkab kurssi ühiskonna kõigi mõistlike jõudude konsolideerimisele.

Euroopa ja ka maailma kogemus tervikuna annavad tunnistust sellest, et etnilised erakonnad tekivad siis, kui etnilistes rühmades kujuneb välja rahulolematuse kriitiline mass. Nii saab ühelt poolt väita, et Eesti ühiskonnas sellist kriitilist massi veel pole tekkinud.

Kuid samas pole välis- ja võimukandjate läbimõeldud aktsioonid (tuletagem meelde kas või Pronksiööd) võivad luua olukorra, kus ka Eestis hakkavad tekkima puht

rahvusparteid. Sest kui Keskerakond poleks Tallinnas kodurahuforumitel korraldanud laialdast arutelu, kes teab, millega oleks riigi ja olulise elanikkonnaosa vastasseis lõppenud.

Ma ei arva, et Eestis ajapikku tekib tugev vene erakond, mis leiab riigi poliitilisel maastikul kindla koha. Kui aga see peaks juhtuma, siis vaid riigipoolsete jämedate vigade tõttu rahvustevahelise ühiselu korraldamisel.

Seni aga on nende protsesside ainsaks tasakaalustajaks jäänud Keskerakond, kus eestlased koos mitte-eestlastega, kes on huvitatud Eesti riigi stabiilsusest ja arengust, töötavad koos kõikide selles riigis elavate inimeste heaks.

Kui Keskerakond poleks Tallinnas kodurahuforumitel korraldanud laialdast arutelu, kes teab, millega oleks riigi ja olulise elanikkonnaosa vastasseis lõppenud.

...se Matvijenkot

ABSURDSED SÜÜDISTUSED SHIT- JA SEALTPOOLT PIIRI: Nii nagu Savisaart süüdistatakse Eesti mahamüümises Venemaale, süüdistatakse Valentina Matvijenkot Venemaa mahamüümises Eesti valitsusele.

ka poleks, ei ole võimalised seda protsessi peatama. Meie riikide suhted peavad muutuma vastastikuse mõistmise kasvu suunas. See on kasulik meie rahvastele ja me loodame, et poliitilised rõhud muudetakse vastastikuse austamise kasuks.

Kuid sellega Peterburi kuberner ei „patud“ ei ammu. Lähtudes Matvijenko sõnadest, et head naabrid on sageli rohkem väärt kui mõni sugulane, teeb agentuur juba täiesti imelise loogikakeerdkäigu. Ta

esitab kubernerile küsimuse: „Kas mõnedeks sugulasteks on Teie rahvas ja Teie Leningradi blokaadi üle elanud inimesed, keda Eesti neonatsid solvavad?“ Selliste avalduste peale meenutab artikli autor Venemaa mõeldud sajandi alguse riigi- ja poliitikategelase Pavel Miljukovi sõnu: „Mis see on: kas lollus või reetmine?“

Allikas: regnum.ru/news/polit/

Ermitaaži direktor: „KUMU on huvitav!“

Maikuu külastas kultuuripealinna Tallinna Peterburis asuva Venemaa maailmakuulsa riikliku kunstimuseumi Ermitaaži direktor Mihhail Piotrovski.

Piotrovski on õpetlane, ühiskonnategelane ja maailma ühe kaalukaima muuseumi juht, kelle visiidi korraldasid MTÜ Russki Dom ja ühiskondlik fond Venemaa Rahvusliku Kuulsuse Keskus. Külaline pidas siin kaks avalikku tasuta loengut ning tutvus kunagise Tallinna linnapea, hilisema Eesti välisministri ning Nõukogude Venemaa ja Eesti Vabariigi vaheliste rahu- läbirääkimiste Eesti delegatsiooni juht Jaan Poska majamuuseumiga.

Mihhail Piotrovski (*pildil*) kohtus ka Tallinna linnapea Edgar Savisaarega, kelle hinnangul oli suur au Piotrovskit Jaan Poska majas vastu võtta.

„Sellist külalist võõrustada on suur au kõigi tallinlaste jaoks,“ märkis Savisaar.

Piotrovski visiit vaieldamatult soodustab Peterburiga kultuurisidemete tugevnemist. Maikuu toimunud üritustesarja „Peterburi kohtumised Tallinnas“ käigus allkirjastati uus kahe linna vahelise esmajoonese kultuuri- alase koostöö kokkulepe.

Mihhail Piotrovski ütles, et tunneb end ekskursandi rollis kummaliselt, sest on ju harjunud ekskursioonijuhi rolliga. Tema arvates on iga muuseumil hindamatu kogemus ning neid kogemusi vahetatakse üle maailma museologia üldise arengu huvides. „Sellele on pühendatud ka novembris toimuv muuseumitöötajate kongress,“ lausub Piotrovski. „KUMU nägin selle ehitamise ajal ja mul on väga huvitav näha nüüd juba tegutsevat muuseumi.“

Ajakirjaniku küsimusele, miks on vaja muuseumi, kui kõiki pilte saab internetist vaadata, vastas Piotrovski: „Ma arvan, et nüüdisaegne infotehnoloogia üksnes kasvatab huvi muuseumiaarete, originaalide vastu. Seda tõestavad pikad järjekorrad maailma parimates muuseumides.“ *Rae*press

Paul Kerese tänava maleturniir

Toimub 28. mail kell 11:00 Paul Kerese tänava ja Lootuse puiestee nurgal asuvas pargis.

Vajalik eelregistreerimine kuni 26. maini 2011. e-aadressil: jyri.ratas@riigikogu.ee

Austatud Põlvamaa keskerakondlased!

Olete palutud osalema Keskerakonna Põlvamaa piirkonna aastakonverentsil neljapäeval, 26. mail kell 18.00 Põlva Kultuurikeskuses. Osavõtjate registreerimine kell 17.30–18.00

Keskerakonna Põlva büroo

Meediaklubis Impressum: Kino muudab maailma. Mis suunas?

30. mail kell 17 esineb Tallinnas hotelli “Meriton Grand Conference & SPA” konverentsikeskuses (Paldiski mnt 4) **rahvusvahelises meediaklubis Impressum** Vene filmirežissöör, Venemaa rahvakunstnik **Aleksei Utšitel** (*pildil*) teemal „Kino muudab maailma. Mis suunas?“.

Aleksei Utšitel lõpetas 1975. aastal Ülevenemaalise Riikliku Kinematograafiainstituudi (*VGIK*) ja töötas Leningradi dokumentaalfilmistuudios. 1980. aastal sai ta filmi „Mitu nägu on diskoteegil?“ eest Leninliku Komsomoli preemia. 1987. aastal valmis film „Rock“, mis saavutas ülisuure menu ja mille kanglasteks olid silmapaistvad vene rokikultuuri esindajad Boriss Grebenštšikov, Viktor Tsoi, Oleg Garkuša ja Juri Ševtšuk. Mängufilmide maailmas debüteeris Utšitel 1995. aastal, kui linale jõudis „Giselle'i maania“. 2000. aastal pälvis ta filmi „Tema naise päevik“ eest „Nika“; film esitati ka *Oscar*i ja Kuldsel Gloobuse nominendiks. 2005. aastal valminud „Kosmosetunnetus“ sai Moskva rahvusvahelisel filmifestivalil peauhinna Kuldsel Püha Jüri.

Utšiteli viimane töö, eepiline „Ääremaa“, on oma haardelt võrreldav Lääne menufilmidega. Seegi pretendeeris *Oscar*ile.

Sisepääs tasuta. Soovijatel palutakse eelnevalt registreeruda tel +372 6688903 või +372 53458494 või e-posti aadressil info@impressum-club.ee

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Keda teenivad rahva teenrid?

„Miks me ei kuule kodanikuühiskonna häält piisavalt kõvasti sekkumas avalikku debatti seal, kus kõik uksed talle avatud on?“ – küsis Marju Lauristin oma arvamuskirjas „Demokraatia võti on kodanikuühiskonna käes“ (Postimees 14.3.2011). Ta kutsus kodanikuühiskonda üles „alustama aktiivset dialoogi riigiga“.

Minul kui lugejal on aga soov lahti mõtestada, kes õigupoolest on need dialoogi osapooled. Leian, et seesama riik peaks olema huvitatud, mida ühiskond (rahvas) temalt ootab. Kui Eesti on demokraatlik riik, siis kogu võim (õigus otsustada ja need otsused täide viia) kuulub rahvale. Otsuste tegemiseks valib rahvas oma esindajad Riigikokku, kes omakorda moodustab täitevvõimu – valitsuse. Nendele kõikidele maksab palka rahvas, see tähendab, et nad on rahva teenrid, kes on palgatud selleks, et ühiskonda (rahva) eluolu oleks optimaalselt korraldatud. Niisiis, kuna Riigikogu ja valitsus on rahva tahte elluviijad kogu riigi ulatuses, kutsutakse seda riigivõimikuks. Kas peremees (rahvas) peaks otsima võimalust „dialoogiks“ oma teenritega? Naeruväärne! Kui teenrid ei täida peremehe soovet, nad lihtsalt vallandatakse, seega – rahva palgatud Riigikogu ja valitsus peaksid igapäevaselt huvi tundma, kuidas rahvas nende tööga rahul on. Meie tragöödia on see, et põhiseadusega on Eestis võimaldatud mitte demokraatia, vaid partokraatia. Riigikogu, kes õigustamatult on ise endale määratud õigustamatult kõrged palgad, koosneb oma enamuses mitte rahvasaadikutest, vaid parteisõduritest. Rahvast on neil vaja ainult valimiste ajal. Nii ongi neil (täiesti õigustatult!) veendumus, et nemad ongi see Riik, kelle võimuses on absoluutselt ignoreerida nende soovet, kes neile palka maksavad.

Ari Välja
emeritdotsent, Tartu

„Õigusemõrv“ kohut pidamata

Sovetiajal öeldi selliste mõrvajuhtumite kohta – „tehti kahjutsuks“. Kui aga ikkagi järgida tänapäeva postsovetlikke kohtutraditsioone, siis oleks tulnud Osama bin Laden elusalt kinni püüda, määrata talle advokaat, anda talle võimalus ennast kaitsta, tõendada kohtule talle esitatud süüdistuste absurdus, ja ikka samas vaimus edasi.

Meenutagem, et Bulgaaria kunagine tippkommunist Georgi Dimitrov 1933. aastal hitlerlikul Saksamaal nn Leipzigi protsessil pani oma esinemisega fašistlikud prokurörid ja kohtunikud hirmust värisema, lõppkokkuvõttes aga lihtsalt sundis ennast õigeks mõistma. Või kui näiteid otsida lähemalt, siis ka meie enda aprillimäratsejad ja nende neli juhtfiguuri tulid 2007. aasta märulist „puhaste poistena“ välja, kuna Eesti Vabariigi kohus tõstis käed üles ning Eesti riik maksis õigeksmõistetutele maksumaksjate arvelt valurahagi.

Küllap oleks ka Osama bin Ladenil jätkunud mõistust või kavalust, et kohtumõistjad vaimselt ja moraalselt oimetuks lüüa ning „tõendite puudumisel“ protsessist võitjana välja tulla. Võib-olla oleks siis talle hiljem määratud mingi rahvusvaheline rahupreemia või kompensatsiooniks lisaks olemasolevatele mõni kaudnitar naiseks antud.

Mart Niklus
Tartu

Kes rikub noorte elu?

Telekanalis TV3 näidatud dokumentaal „Eesti narkomuulad“ sundis muret tundma: miks meie poisid peavad istuma Ladina-Ameerika vanglates? Kust on pärit põhjustused, mis paljude noorte inimeste elu sel viisil jäädavalt ära rikuvad? Pean peapõhjuseks globaalse rahavõimu rafineeritud ajupesu, milles meie rahvas peab päevast päeva elama. Selleks meediakanalid igal võimalikul ja võimatul viisil populariseerivad lodevust, lõbuelu ja vägivalda. Raha selliseks eluks tuleb hankida kaaslaste eksploateerimisega, vahendeid valimata. Mida rohkem jultumust, seda suurem heakskiit meediat.

Meie vanem põlvkond on elanud punasel ajal, kui võim püüdis meie ajusid pesta. Selle kohta ütlesime „punane propaganda“ ja elasime oma talupojatarkusega edasi. Aga tänane globaalse rahavõimu ajupesu on kordi mahukam, teaduslikult paika pandud, seega – hulga ohtlikum. Alates algkoolist kuni keskikooli jõudmiseni sunnitakse inimest muret tundma selle üle, kuidas vaba aega veeta. Kõik selleks välja mõeldud võimalused teenivad globaalse rahavõimu huve. Kuipalju aga on meie meedia õpetanud, kuidas saaks ausa tööga ära elada? Olen mõnelt sõbralt küsinud: millest heast jääks eesti rahvas

ilma, kui lõpetataks ajakirja Kroonika ilmumine? Sest see populariseerib lodevaid elukombeid. Käsil on 21. sajandi teine kümnend, kuid tsiviliseeritud maailma ei suuda taltsutada narkokaubandust. Asi läheb isegi vist hullemaks. Kes on selles süüdi? Meie rahavõimu teenistuses olevad agitaatorid räägivad pidevalt, et meie tänased valupunktid ja kitsaskohad pidid puha pärinema nõukaajast. Populistid püüavad igal viisil meid lollitada. Et kogu maailmas vohab taltsutamata narkokaubandus, ega selles pole ometi süüdi kunagine punane Moskva või meie tänane Keskerakond koos

Edgar Savisaarega? Et meie noored ei peaks tuleviku narkomuuladena teenistust otsima, peaksid meie meedia kõik kanalid kohe homme oma sisu muutma. Lõpetada tuleb igasugune lodevate elukommete, alkoholi, narkoainete, prostitutsiooni, vägivalda ja kaasinimeste eksploateerimise populariseerimine. Õpetada rahvale ausaltelamise kombeid! Seejuures peab objektiivselt analüüsima: kas tänane kapitalistlik maailmasüsteem on enam üldse jätkusuutlik?

Manivald Müüripeal
Saulepi, Varbla vald,
Pärnumaa

Solvamiste vastu peab võitlema

Õhtuleht on väljaanne, mida tuleks võtta huumoriga, kuna see on sisult meelelahutuslik. Kustmaalt läheb aga meelelahutuse ja loluluse piir, on iseküsimus. Aastas mitu korda on Õhtulehe teemaks olnud maailmalõpp ning eks seda võetakse ka huumoriga, aga kusagil saab sellisest „huumorist“ mõtet täis. Sest kuikaua ikka üht ja sama vana katkist plaati leierkastis mängida lasta, kui õiget muusikat ei tule? Õhtulehe teatel pidi maailmalõpp saabuma 21. mail kell 18. Rahvas juba ilkus: laupäevaõhtul saab soovida head vana maailma lõppu ja pühapäevahommikul head uue maailma algust!

Teine haige teema on soomlase Sami Lotila kirjad, mida Õhtuleht on avaldanud juba päris suure hulga ning pikemat aega. Viimasel ajal on meedias sõna võtnud jurist ja gayaktivist Reimo Mets, kes lubas kõik enda solvavajad ja ähvardajad kindlaks teha ja kohtusse anda. Õigesti teeb, sest kaua võib lasta ennast materdada ja söimata mingitel x inimestel, kes klähvivad kurja koera kombel, aga enda nime avaldada ei julge?! Kui oled valmis teist söimama ja ähvardama, siis tee seda oma nime all, vastasel juhul keru põrgu! Saatsin minagi Reimo Metsale tunnustustavaldava kirja. Minu huviks on lisaks anonüümsete kommentaaride põrustamisele teha avalikult gallup ka Õhtulehe sisu kohta: mida rahvas arvab sellest, et alailma maailmalõpust jahutakse ja lastakse mingil soomlasel meid, eestlasi, söimata erinevate väljenditega.

Hillar Kohv
Viinahaualt, Pärnumaa

Las olla kahtmoodi hinnad

Kunagi ammusel rublaajal võrdles meie rahvas kaubahindu Eesti Wabariigi aegsetega – kroonides ja sentides olnu meenutamine aitas elujärje erinevust paremini tunnetada. Praegusel õndsajal

Ettevaatust! Teiste riikide euromüntidega võib ette tulla imelikke asju. Foto internetist

on hinnad koguni poes näidatud kahes vääringus – uutes eurodes ja vanades kroonides. Kahjuks saab topelt-hinnasiltide ajastu esimese poolaastaga ametlikult otsa. Eks siis hakka hulk murelikke inimesi käima poes ringi, kalkulaator peos, või muul viisil rehkendama, et „eurikutes“ hindade kõrgust paremini tunnetada ja vähegi säästlikumalt osta.

Need, kes ei pea oma napp eurosid taskus murelikult veeretama, võivad ju irvitada kunagiste rublade üle ja põlastada Eesti oma raha, ent vaeses eestlasele (aga neid on päris palju!) oleks väga suur abi (hingeline tugi vähemasti!), kui senised „kahevaluutalised“ hinnasildid jääksid juulikuust edasi kestma (olgu kasvõi aastavahetuseni!), et meie eurokehurid saaks EUR-i vingse väärtusega juba rohkem ära harjuda.

Kunagi nii igatsetud ja nüüd põrmu tallatud Eesti kroon on euroaja Eesti inimestelegi jäänud samamoodi hingelähedaseks, kui olid staliniaegsetele 1940. aastal otsa saanud üsna kobeda väärtusega EW sendidki (kroonidest rääkimata). Ega ilmaasjata rahajahil Eesti Loto praegu päevast päeva reklaami oma jackpottide tusedust ikka ka Eesti kroonides.

Aita-Leida Tammepuu, murelik kodanik

Meeldetuletuseks neile, kellele meeldib sõjakirvest keerutada

Kas admiral Pitka püüdlustest oli kasu või kahju? Admiral sõitis 1944. a. sõjasuvel ringi Põhja-Eestis. Oma süüdistustes kõnedes süüdistas ta Inglismaad eesti rahva reetmises ja bolševismi turgutamises, kutsus üles võitlema iseseisvuse eest Saksa poolel. Ta arvas, et Eesti vabadust on võimalik saavutada samamoodi kui 24 aastat tagasi. Pitka ei teadnud, et seekord osutus määravaks USA, kelle majanduslik võimsus oli suurem kui Inglismaa ja Saksamaa oma kokku ning kes saatis N. Liidule üle 3000 laevatäie varustust: üle 10000 tanki, sadu lennukid ja

suurtükke, miljoneid tonne toiduaaineid jm. Mis sest, et hitlerlased lasid merepõhja ca 1000 kaubalaeva koos meeskondadega. Admiral Pitka kogus oma nimelisse võitlusüksusesse ligikaudu 250 meest. Kui ta oleks suutnud koguda tuhandeid, poleks ta suutnud neid toita ega relvastada. Kiiruga värvatud poisid ja mehed oleks langenud „tule ja terase laaviini“ ohvriks, oleksid saanud kogu eesti rahvale kahjulikeks ohvritalledeks. Stalin oleks ülejäänud eestlased küüditanud külmalde maale. Berial oli suuri kogemusi

Põhja-Kaukaasia väikerahvaste küüditamisel 1944. a. kevel. Pärast seda oleks Eesti NSV muudetud ANSV-ks või koguni oblastiks.

Mis oli „tule ja terase laaviin“?

1942. a. detsembris kutsus Helme valve talupoeg, innukas isamaalane ja kaitsepolitsei Villem Leemberg ühe väikealupidaja Tõpsi talust enda poole raadiot kuulama – oma keelteoskus oli kehv. Minu isa aga mõistis rääkida ja lugeda vene, saksa, inglise ja prantsuse keeles. Pragisevast raadiost kostnud

venekeelsed vandesõnad, mis-järel olevat hõisates teatunud: saksa fašistidele on kaela langenud „tule ja terase laaviin“, mis nad vääramatu jõuga purustab. Saadet korratud saksa ja inglise keeles. Mulle rääkis isa sellest raadiokuulamisest hiljem puude lõikuse ajal. Kuulamas olnud mitu talupoega, kuid nende nimesid mulle ei öeldud. Ohtlikust sõnumistki kästi vaikida. 1942. a. novembris alanud „tule ja terase laaviin“ jõudis 1944. a. septembriks Väikesse Emajõe kallastele. Seda tõesama saadetud ca 100 000

sõdalast ja sajad tankid ei suutnud laviini Eestist eemal hoida. Siin tegutsenud Punaarmee üksuste aruannete järgi olnud laviini kaotusteks üle 550 tanki ja 50 000 sõjameest. Üle saja tanki (mille juures olen käinud) jäi Helme, Hummuli ja Põdrala valla nurmedele ja kõnnumadele. Üks „Tiiger“ sai Punaarmee tankilaviinilt mürsutabamuse Hummuli valla Puide talu maadel – 60-tonnine terasihjlane paiskus tükkidena laiali. Hummuli vallas Ristimäelt üks-kaks km Väikesse Emajõe poole püüdis kolm „Tiigrit“

Punaarmee tankilaviini edasi-liikumist kinni pidada. Nad purustasid mitu Vene tanki ja püüdsid siis põgeneda. Üks „Tiiger“ sai otsetabamuse mürsuhooldlase ja lendas õhku. Teine sõitis mudasse kinni ja võeti vang, kolmas pääses pagama. Tankilahingu käiku jälginud kohalik talumees rääkis sellest 1948. a. kevel, kui olin tema põllulapi üles küündnud.

Elmar Uprus
pensionärist ajalohuviline,
Helme, Valgamaa

MART UMMELAS: Monopoliseerunud ajakirjandus hävitab mõttevabaduse ja demokraatia

Kesknaal avaldab lühendatult (täies mahus ilmub meie veebis) 23. mail ajalehes PEALINN ilmunud intervjuu teeneka ajakirjaniku Mart Ummelasega. PEALINN oli ainus väljaanne, kus Ummelas kommenteeris oma aastakümnete pikkuse töö katkemist Vikerraadios ja suundumist Tallinna Televisiooni peatoimetajaks. Intervjueeris PEALINNA peatoimetaja Maarja-Liis Arujärv.

Teid valiti 2009. aastal Eesti parimaks ajakirjanikuks. Mis teeb ajakirjanikust hea ajakirjaniku?

Kas ma just päris tüüpiline ajakirjanik olen, seda ei tea. Aga minu meelest peaks ajakirjanik alati vaidlema peavooluga või domineeriva arvamusega, mida võim või finantsgruppid peale suruvad. Sa võid eksida, aga sa peaksid looma vähemalt diskussiooni ja esitama ebaseameeldivaid küsimusi.

Miks mulle see auhind anti? Komisjonis olid Ene Ergma, Rein Veidemann jt – nad tahtsid ilmselt rõhutada seda, et ajakirjandusvabadus on hakanud kokku tõmbuma ning teatud inimesed ei pääse enam suurde ettrisse.

Kui ma tegin 1998–2007 saadet „Rahva teenrid“, siis me olime ajakirjanikena palju avatumad, vaidlustasime mis tahes valitsuse või muud domineerivaid arvamusi. Nüüd on see asi soikunud, sest nn peavool ruulib ja suuri vaidlusi põhimõtetelisel teemadel ajakirjanduses enam ei ole.

Praegu ajakirjanikud valitsuse vastu ju naljal ei lähe, ainult Tallinn saab peksa. Kas riigivõim tunneb end liiga mugavalt?

Viimastel aastatel pole meil enam üldse olnud argumenteeritud võimukriitikat. Sisuliselt ei vaidlustanud masu ajal meedia tõsiselt ju ühtegi riigi otsust – ei maksude tõstmist, ei äärmuslike kokkuhoiumeeteid jne. Siiani on võimatult rääkida, miks me õieti oleme kõige väiksema võlakooruga riik – mitte et me peaks palju võlgu võtma; aga võiks küsida, et mille nimel me oleks võinud seda kriisis ajal võtta, et siis headel aegadel hiljem tagasi maksta. Väga õrnalt on meedias olnud juttu sellest, kuidas riigiasutusi täna parteistatakse – poliitiline võim on kasutanud maksimaalselt ära võimaluse, et kontrollida täielikult ka avalikku võimu.

Siis pole ime, et kui Tallinn jääb võimuparteide kontrolli alt välja, tekitab see ärritust, et vähemalt üks piirkond jääb välja sellest Eestis valitsevast tootajate võimujaoisest. Eestis on tegelikult ju demokraatia kriis, et niisugune olukord on üldse tekkinud. See on tekkinud kahjuks ajakirjanduse kaasabil ja seni vaid süvenenud.

Kunagi mõtlesime, et see asi võiks Eestis veel paraneda, aga ajakirjandus on Eestis tänaseks päevaks nii monopoliseerunud. See on juba Berlusconi moodi riik, kus teatud grupeering haarab kogu meedia enda kätte ja selle kaudu suunab ja manipuleerib kogu ühiskonda.

Ajakirjanduse monopoliseerumine vähendab alati juba automaatselt arvamuste paljusust. Ent kas suurem probleem pole see, et kahe ajakirjandusgruppi juhtidel, sh Kadastikul ja Luigel, on ka oma poliitilised selged eelistused?

Ajakirjandusgruppid juhivad välja kasvanud suuresti 1980.

MAAVÄRIN MEEDIAPILDIS: Ummelase kui ühe tippajakirjaniku lahkumine Rahvusringhäälingust näitab muidugi midagi ka selle meediaorganisatsiooni suundumusest keskpärasuse poole.

aastate komsomolipõlvkonnast, kes kiiresti orienteerus ringi ning valis erakonnad ja struktuurid, mis võimaldasid mitte ainult äriselt edeneda, vaid ka tekitada sideme äri ja võimu vahel – sündis Eesti moodi oligarhia. Teatud rühm omanikke või nende truid esindajaid on niivõrd kinnistunud oma positsioonidele, et nad ei mõjuta enam üksi meedia sisu, vaid ka ühiskonda ja selle väärtushinnanguid tervikuna. Loomulikult on osa „arukamaid“ ajakirjanikke sellest arusaanud, kui tahavad olla stabiilsed ja hästipalgatud. Nõnda ongi osa ajakirjanikke hakanud võimsate ja mõjukate silmist soove lugema.

Näiteks vaadake, kuidas on minu endises Vikerraadios tehtud saadet „Peaministri tund“. Seal Ansip ju dikteerib sisuliselt kogu seda saadet. Korra vahetati isegi saatejuhid välja, aga asi pole läinud ikka paremaks. Viimastes saadetes, kus küsitajateks on olnud ajakirjanikud Hussar ja Müller, on Ansip nad pannud ju paika stiilis «et mis te, poisid, nüüd siin räägite...». Vabandage väga, aga peaministri esitatakse iga kuu riigi raadioeetris täna täiesti kriitikavabalt. Jah – olemas on ka nn opositsioonitund, kuid kuna opositsioon täna omavahel läbi ei saa, siis mingit vastukaalu nagu enam ei ole. Omal ajal, kui ma tegin „Reporteritundi“, siis püüdsin ikka mingit diskussiooni korraldada otse eetris. Nüüd on aga eetris saated, kus on näiteks päeva-tema otse Postimehest või

Eesti Päevalehest maha vikisitud, siis sinna juurde väga kitsalt valitud inimeste kommentaar ehk väga hoolikalt valitud seltskond, näiteks minister – osa saateid kisivad propandaksid la «Näete, kui hästi meil kõik on!».

Kas Tallinna Televisioon suudaks mingil moel siis lõhkuda ajakirjanduse monopoliseeritust, luua juurde ühiskondlik-poliitilist arvamuste paljusust?

Tallinna Televisioon peakski seda tegema, sest Tallinn on praegu teatavas mõttes kriitiline punkt, potentsiaalne koht, kus debatt on veel võimalik,

sest see kajastus ju ometi ka töö kvaliteedis. Selliseid momente oli mitmeid. Näiteks Päevalehe *online*'is arvamuse avaldamisele, kui kirjutasin seal kommentaare oma nime all, ei vaadatud sugugi hea pilguga. Näiteks sain korra tööil sugeda selle eest, et julgesin vanemahviti ebavõrdsuse kohta midagi kriitilist öelda jne. Kuid kuna mul on ka nõukogude aja kogemus, siis mind ei pane see olukord paraku enam üldse imestama. Aga sellest on mul Eesti Vabariigi kodanikuna väga kahju.

Milliseks tahaksite Tallinna Televisiooni tulevikus muuta?

Sooviksin, et TTV oleks Tallinna rahvale tähtis, oluline ja huvitav kanal. Me ei saa teha midagi sellist kui erakanalid, selleks pole meil majanduslikku kapitali ega ka vajadust. Aga tahaksin kujutada programmi paremaks tervikuks, samuti peaksid uudised olema programmis tähtsamal kohal ja operatiivsemad. Kindlasti tahaksin, et kavas oleks rohkem esindatud arutelu- ja telesaated – räägiksid linnakodanikud, eksperdid jpt ehk võimalikult lai ring inimesi. Samuti tahaks muuta linnatelevisiooni veidi rahvalikumaks, et ka igasugustel ühendustel ja tudengitel oleks võimalik kätt harjutada ja oma seisukohti esindada. Võiks olla ka rohkem mängulisi elemente. Teame, kuidas televaataja on muutunud. Väga rääkivate peade televisioon (pildiraadio) enam inimestele ei meeldi.

Mis on praegu Tallinna TV parimad palad?

Mulle meeldib näiteks „Linnaruumi“ saade, kus võetakse läbi kõik linnaruumi asumid. Ka kultuurisaietes, näiteks „Kultuurimeeter“ on päris heal tasemel. Nüüd oleks vaja sinna kõrvale ehk ka midagi asisemat majandusest ja just linnamajandusest, lisaks sotsiaalseid teemasid ja muidugi omavalitsuste seisundist Eestis. Filmivalik on olnud samuti suhteliselt huvitav, on püütud hoida kvaliteetset taset, pole eetrisse lastud labast tapmist ja tagaajamist.

Ka uudised on päris head, aga nad peaksid olema ilmselt sagedamini eetris ja veelgi pildilisemad. Lisaks on eetris päris huvitav saade – nn *vaba mõtte klubi*, kuhu on koondatud praegu küll teatud mõttes poliitilise maastiku äärmused: Martin Helme, kindral Roosimägi jt. Nad ei esinda otseselt küll erakondi, vaid elukõige iseenast. Teatav protesti. Just see on hea, et saates pole seatud rangeid piire. Ka teistes saadetes peaks kutsuma juurde inimesi, kellel on ühiskonnas praegu ehk rohkem kaalu või kelle seisukoht on jäänud varju. Teame, mida tõi naaberriigis Soomes kaasa ühiskondlik seisak; Eestis peaksime suutma seda ennetada.

Meil on sisuliselt vaid kaks ja pool erakonda, kellega meedia arvestab – üks suur ja siis kaks sellist, keda võib aeg-ajalt lasta eetrisse.

arvamuse avaldamine töö kitsaskohtade suhtes oli justkui midagi äärmiselt taunitavat – kuigi milleks see siis üldse olemas on? Näiteks tegin kolm aastat tagasi võidupuhaparaadi ülevõtte Pirita teel. Teleinimestele oli ehitatud majake, aga raadiotootjad tegid oma tööd n-õ muru pealt. Vihmasadad ladinall. Siis julgesin öelda, et kas seda poleks saanud teisiti korraldada, et miks meie pidime niimoodi ligunema,

TALLINNA TV

30. mai - 5. juuni

E, 30.05	R, 03.06
12:00 OTSE: XXX Tallinna Vanalinna Päevad	12:00 OTSE: XXX Tallinna Vanalinna Päevad
18:55 KAVA	18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: Vurr Vanalinna Muusikamajas, 1/15. Klaver*	19:00 TeTeVeke: Vurr*
19:15 TeTeVeke: multifilm Hingelt tugevad, 7. saade	19:10 TeTeVeke: multifilm Kuum ja terav
19:30 Pealinnapilt TÄNA. Pealinna uudised	19:20 TeTeVeke: multifilm Kultuurimeeter
20:00 Darwini auhinnad	20:00 TÄNA. Pealinna uudised
20:30 KAVA	20:30 Kodaniku TV: E-valimised - lõplik lahendus? 2. saade
22:20 Hingelt tugevad, 7. saade*	21:20 Dokumentaal. Blond Provints
22:25 Pealinnapilt* TÄNA*	22:20 Suurkaadid - kõrbe väikesed valvurid KAVA
23:25 Darwini auhinnad*	23:40 Kuum ja terav*
01:15 InfoTV	00:25 Kultuurimeeter* TÄNA*
	01:15 Kodaniku TV: E-valimised - lõplik lahendus? 2. saade*
	01:45 Dokumentaal. Blond Provints*
	02:45 Suurkaadid - kõrbe väikesed valvurid * InfoTV
	L, 04.06.
	09:25 KAVA
	09:30 TeTeVeke: Vurr Vanalinna Muusikamajas, 1/15. Klaver*
	09:45 TeTeVeke: Vurr* Hommikukohv
	10:00 Kultuurimeeter*
	10:30 Dokumentaal. Blond Provints*
	11:00 OTSE: XXX Tallinna Vanalinna Päevad KAVA
	12:00 Maa ja ilm. XI noorte laulu- ja tantsupeo ettevalmistustuhin koolis ja kultuuris*
	18:55 Aleksei Turovski lood Maatriks
	19:00 TÄNA. Pealinna uudised
	20:45 Folgikelder: Bonzo & Tõun
	21:50 Kodaniku TV: E-valimised - lõplik lahendus? 1. saade*
	22:20 Kodaniku TV: E-valimised - lõplik lahendus? 2. saade* KAVA
	22:50 Garaažist välja
	23:25 Aleksei Turovski lood
	23:55 Garaažist välja*
	00:25 Folgikelder: Bonzo & Tõun*
	01:30 InfoTV
	P, 05.06.
	09:25 KAVA
	09:30 TeTeVeke: Vurr Vanalinna Muusikamajas, 3/15. Kannel*
	09:45 TeTeVeke: Vurr*
	09:55 TeTeVeke: Vurr*
	10:05 Kontsert "Tähtede laul"*
	11:20 Meistrite linn*
	11:40 Eesti lövid*
	12:00 OTSE: XXX Tallinna Vanalinna Päevad KAVA
	18:55 Tallinn liigub
	19:00 Vaba Mõtte Klubi 6/8
	19:30 TÄNA. Pealinna uudised
	20:30 Awarapan KAVA
	20:45 Tallinn liigub*
	23:15 Vaba Mõtte Klubi 6/8*
	23:20 Awarapan*
	23:50 InfoTV
	00:50
	03:20

Tartu keskerakondlastele!

**Neljapäeval, 26. mail kl 18 (registreerimine kl 17.30)
TÜ raamatukogu saalis (W. Struve 1)
Keskerakonna Tartu linna piirkonna aastakoosolek**

Nädala juubilar KAUR KENDER 40

Kirjanik Kaur Kender on ettearvamatult loojanatuur. Tema kohta olen korduvalt oma arvamust avaldanud, viimati 5. jaanuari Postimehes. Kaur Kender õppis Eesti Humanitaarinstituudis semiootikat ja käis peaausjalikut Mihhail Lotmani loengutes, nagu minagi. Kender ülikooli ei lõpetanud, kuid selle kaliibriga kirjanike puhul pole ülikooli diploma vist tähtiski. Üliõpilaspõlves leidis Kaur, et internet tekitab uue keele, smailid ja emotikonid hakkavad vohama, ja neid tuleks semiootiliselt uurida. Õige pea veendus aga tubli tudeng, et seal eriti midagi uurida ei ole. Võib-olla siis sellepärast ülikooli pettunud poolelijätmine?

Kui keegi kaasaegsetest kirjameestest üldse minu lemmik on, siis on selleks Kaur Kender. Keegi teine ei pääse ligilähedalegi. Paljud peavad Kenderi tippsaavutuseks tema gooti sadistlike õudussugemega debüütromaani „Iseseisvuspäev“, mis oli omas ajas (1998) kahtlemata novaatorlik, aga nõudlikuma maitsega lugeja jaoks kindlasti mingit muljet ei jätnud. Tõeliselt meeldima hakkas 2000. aastal ilmunud romaan „Ebanormaalne“, mille lugemisest ei saa siinkirjutaja vist eal isu täis. „Ebanormaalne“ annab sina-

jutustaja vormis edasi ambitsioonika eesti noormehe Claude Chevalier' (prantsuse keeles „rüütel“) eneseleidmisi ja armumisi New Yorgis, linnas, mis kunagi ei maga. Lugu on veidi autobiograafiline, nii mõneski episoodis tunneme peategelases ära Kenderi enda. „Ebanormaalses“ avaldus Kenderi jutustajatalent suure reljeefsusega. Romaan on väga mitmekihiline, täis sügavaid semiootilisi sümboleid.

Mõneti sarnaneb Kenderi kirjutamisstiil Umberto Eco omaga. „Ebanormaalse“ õrnad efemeersed naisekujud on veidi ebausutavad, kuid seda kaalutletult. Muu hulgas ennustas Kender selles romaanis ette 11. septembri 2001 sündmusi: „Sa vaatad World Trade Centeri kaksiktornide ja mõtled: oht! Oht!“ Piisavalt tsiteeritakse ka säravat professorit Mihhail Lotmanit. Chevalier' on psühhotehnika, et ta soovib saada vaimselt tugevaks, et vastu pidada sagedastele armumistele, kuid selleks valib ta maailma kõige vähem makstud elukutse: filmisünopsiste kirjutamine. Kuuldavasti on autor ise siiski hästimakstud ja tema tuttuut sinist Ferrarit näeb üsna sageli Swissoteli baari kõrval, mis on ka tema viimase raamatu „Comeback“ üks tegevuspaiku.

2001. aastal sai Kender maha oma teise verstapostiga kirjanuduses, milleks oli „Check Out“. Romaan kujutas pidevalt pilves miljardäri elu Eestis, kusjuures vildelikkus jämekoomikat tekitab peategelase kokkupuutumine kolhoosiseltskonnaga, kes uhkus-

tavad oma Volkswagen Golfidega.

Tüüpiline Kenderi kangeline on tulnukas, kes tuleb süsteemi

väljaspoolt ja sattub sinna, kuhu ta ei kuulu.

Juba järgmisel, 2002. aastal sai Kender maha investeerimisõpikuga „Raha“, mille kaanele on märgitud ka Rain Lõhmuse nimi. Stiili järgi otsustades on teose kirjutanud siiski üks isik – Kender, ja pankuri nimi on

küllap kaanel naljapärast. Teosega „Raha“ oleks midagi praktilist peale hakata, kui sul on vähemalt tuhat eurot, mida

kulutada. Teost esitleti Rohelises Konnas, pensionäride supikõrgis, kust võis saada omale kümnekronisest hakklihakastmest korraliku kõhuvalu. Idee järgi ei pidanuks keegi sellist kõhuvalu saama, kui oleks kuulnud Kenderi–Lõhmuse õpetusi õigest investeerimisest. Kuuldavasti on Kender kirjutanud ka Tõnis Paltsi varjunime all poliitilisi artikleid. Pärast neid sündmusi vaiks Kender tervelt kaheksa aastat ja kadus pikkadeks perioodideks üldse avalikkuse vaateväljalt. Mõödunud aasta lõpul üllitas ta aga „Iseseisvuspäeva“ järje, sadismist ja rõvedustest tulvil romaani „Comeback“. Teoses tuleb Karl Pajubu nimeline killer raskete rahadega Tallinna elama. Karl on pidevalt väga purjus ja laksu all, teeb meeleuid tegusid ja kuigi tegu on raskekaalupoksijaga, on ta pidevalt põlvili armu palumas, sest jalad lihtsalt ei kannata teda. Sellepärast meenutab „Comeback“ Käthe Kollwitz'i gravüürisarja sõjaaegse inimestest. Kirjanikul on kindel sotsiaalne sõnum: Eesti ühiskonnas käibki sõda vaesuse ja rikkuse vahel. Romaani lõpus saab Karl hakkama jõhkra massimõrvaga; nõrgema närviga inimestel ma seda raamatut lugeda ei soovi-

taks, sest see ületab õuduste mastaapsuse poolest seni teada oleva.

Kuuldavasti on kirjanikul juba ka uus teos lõpetamisel.

Kaur Kender on sõna võtnud ka enesereklaami-hõnguliste poliitiliste artiklitega. 2007. aastal ilmusid teleekraanile reklaamid, milles Kender kutsus üles Keskerakonna vastu hääletama, et peatada „semukapitalismi“ võidukäik; nagu oleks Keskerakonnal mingit pistmist semukapitalismiga. Ühel teisel korral kutsus Kender üles Edgar Savisaare palka kolmekordistama, et „püsida konkurentsivõimeline klassiga“. Veel on Kender võrelnud Arnold Rüütli kahjutu külmpapiga ja viimasel korral võttis sõna ka Jaak Aaviksoo valetamiskandaalis.

Tundes isiklikult Kaur Kenderit, võin öelda, et kui sõber on hädas, siis annab Kender ka viimased sendid hinge tagant. Minu arvates on tegu täiesti ettearvamatult isikuga, kuid karlpajubuliku julmus tema natuuri sisse kindlasti ei käi.

27. mail saab see ettearvamatult kirjanik juba (alles?) 40-aastaseks.

Aarne Ruben

ALEVIK PRNUMAAL		... ÖLI			HULJUMA			KÜLA PRNUMAAL		
		EESTI ÕREGOOL EW RIIGIMEES (E+N)			NOOT			HUÜD-SÕNA		
LENNUK ... MARLEEN KABAREE-TANTSUTA		JUHAN SAAR POETESS (IN+N) POHJA-PÕDER			AIN ALLAS			RITENJUTO		
VANUSELT		MOES+ RÕHJUHNIK KUUSKS. K. ERITIS			EAST ÜKS 7-ST VENNAST VENE JALGP.			?		
KELL		KÄTEGA			1006.			VEE-SÕIDUK		
KASEARU JA UUSTULND ON... LÕUNA		LINN SAKSA-MAAL ÜRMAS VAHE KRIIPS			KÄTEGA			1.		
JOON		KIRJASTUS MEES-KONNANA PORTSE-LANSAVI			KÜTUSE-FIRMA			... SEKSUAAL		
EESTI EKSPRESS		FOTO-APARAAT			NUUTON			NARID- VENE K.		
"Aga kuhu minu laps läheb, ...?"		ALGE			KÜTUSE-FIRMA					
JÄRJ. TÄHEDE		KOOLOO			VANAAJA LINN			LUULE-TAJA		
		RE			5 NÄDALA-PÄEVA			SARK		
		... MAAS			KÜTUSE-FIRMA			SARK		
		UNITED KINGDOM TOUKA-KELK (MURD.)			VANAAJA LINN			SARK		
		VENE NAISENIMI			VANAAJA LINN			SARK		
		TOOMAS TEAD-VUSTA LAHINGU-MASIN			VANAAJA LINN			SARK		
		?			VANAAJA LINN			SARK		
		SAMM			VANAAJA LINN			SARK		
		PÕHI			VANAAJA LINN			SARK		
		TEGUTSEMIS-ÕPETUST END LAUL-JA (IN+N) SINU			VANAAJA LINN			SARK		
USSI		... VALGUS			VANAAJA LINN			SARK		
2x VOK.		VEDRU			VANAAJA LINN			SARK		
		KÜLA-NÕUKOGU			VANAAJA LINN			SARK		
		PAUL ARISTE MUTS			VANAAJA LINN			SARK		
		KIRJANIK (1904-1963) (E+N) VAAVEL			VANAAJA LINN			SARK		
		RIGI-AMETNIK NOOT			VANAAJA LINN			SARK		
		LOBANI			VANAAJA LINN			SARK		
		VIISA-KUSETU TELEMEES			VANAAJA LINN			SARK		
		3 ERIN. VOKAALI TEAT. RENDI-AUTO			VANAAJA LINN			SARK		
		ANNO			VANAAJA LINN			SARK		

Teine ema: "Aga kuhu minu laps läheb, ...?" "kui ta kooli ei lõpetata?" Üks ema: "Mis minu lapsest küll tuleb, ...?" "kui ta kooli lõpetab?"